

Talibanar þjarma að konum í Afganistan

HVERNIG SKYLDI ÍSLENSKUM LÆKNUM LÍKA AÐ STARFA eftir reglum eins og þeim sem gilda í Afganistan og birtast hér á síðunni? Sú spurning vaknar við lestur á grein sem birtist í norska læknablaðinu *Tidsskrift for Den norske lægeforening*, en þar segir norskur læknir, Ingvil Krarup Sørbye, frá starfsaðstæðum lækna í bænum Doshi í norðurhluta landsins. Hún hefur starfað þar á vegum samtakanna **Læknar án landamæra** og aðstoðað konur á átaksvæðum.

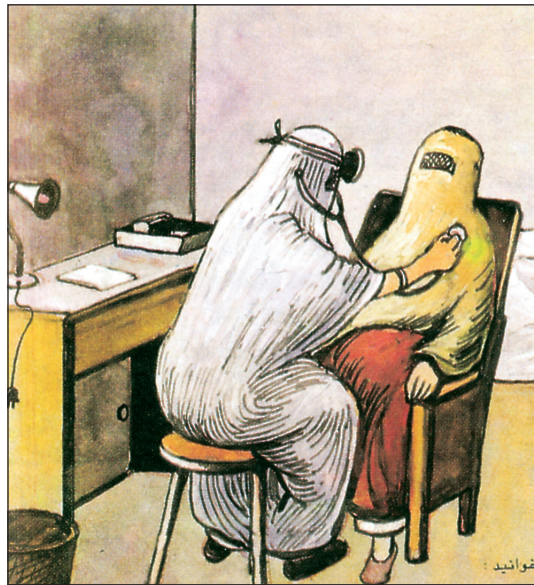
Eins og flestir vita náðu strangtrúaðir múslimar sem nefna sig talibana völdum í Afganistan fyrir nokkrum árum og innleiddu strangar reglur sem þeir segja byggðar á fornum lögum Islams. Eitt af ráðuneytum þeirra hefur það hlutverk að berjast gegn siðleysi og stuðla að dyggðugu lífernri (Ministry for the Prevention of Vice and Promotion of Virtue, heitir það á ensku) og á vegum þess starfa lögreglu-sveitir vopnaðar Khalashnikoff rifflum við að framfylgja ákvörðunum ráðuneytisins.

Norski læknirinn lýsir degi í starfi sínu en það er fólgið í almennri heilsugæslu, auk þess sem haldin eru námskeið um fæðingarhjálp og vandamál á meðgöngu. Raunar eru **Læknar án landamæra** víðast hvar hættir að halda slík námskeið en þeim er haldið uppi í Afganistan af þeirri ástæðu einni að þau eru eina leiðin fyrir lækna að ná sambandi við konurnar í landinu.

Ingvil Krarup segir frá því þegar hún þarf að sinna útkalli í miðri kennslustund en þegar hún kemur til baka er allt í uppnámi. Túlkurinn hennar er karlkyns og aðvífandi lögregluáður hafði gert athugasemd við það að hann skyldi vera í sama herbergi og konurnar á námskeiðinu. Og þótt hún hafi fengið sérstakt leyfi yfirvalda til að nota þennan túlk verður hún að senda hann burt. Það er ekki til siðs að mótmæla trúarbragðalögreglunni.

Þegar þetta vandamál er leyst kemur annað upp. Trúarbragðalögreglan ákveður að loka lúgu í kvennadeild heilsugæslustöðvarinnar þar sem konur láta skrá sig og fá afhent lyf. Hinum megin við lúguna situr nefnilega karlmaður og þótt konurnar séu huldar frá toppi til tár og með þéttriðna netmöskva fyrir andlitinu þykir þetta ekki nógu siðlegt. Nú þarf að loka lúgunni og taka upp nýjar samningaviðræður við talibanana.

Þrátt fyrir þessar hindranir finnst konunum heilsugæslustöðin vera eins og vin í eyðimörkinni. Hún er eini staðurinn í bænum þar sem þær geta hist og rætt saman í friði. Biðstofurnar eru vettvangur frjálslegra

*Þannig sér skopteiknari blaðsins *Shabkhand* í Peshawar í Pakistan fyrir lækni skoðun í Afganistan. Í raun eru engar hömlur lagðar á snertingu kvenna en strangt efirlit er haft með samskiptum kynjanna og þeim haldið í algeru lágmarki.*

umræðna og þar er ekki að heyra að konurnar ætli að láta beygja sig til hlýðni. Þegar vinnudegi norskra læknisins lýkur kveður hún aðstoðarkonu sína sem segir við hana: „Þeir geta látið okkur hylja líkama okkar, en hugurinn er opinn.“ Svo bætir hún við og augun blikka bak við netið: „Islam er svo dásamlegur hlutur, en þetta er ekki Islam.“ **–PH**

Vinnureglur fyrir sjúkrahús og heilsugæslustöðvar í ríkis- og einkaeigu byggðar á islömskum lögum

Gefnar út af heilbrigðisráðuneyti Afganistans, Kabúl 1996

- Kvenkyns sjúklingar eiga að leita til kvenkyns lækna. Sé nauðsynlegt að kona leiti til karlkyns læknis skal hún vera í fylgd náins ættingja af karlkyni.
- Meðan rannsókn fer fram skal kvenkyns sjúklingur vera íklæddur islömskum *hijab* (kufli sem hylur andlit og líkama viðkomandi).
- Karlkyns læknar skulu ekki snerta eða skoða aðra hluta líkama kvenkyns sjúklinga en þann sem konan leitar lækninga á.
- Biðstofur kvenkyns sjúklinga skulu vera lokaðar svo ekki sé hægt að sjá inn á þær.
- Karlkyns læknar á næturvakt eiga ekki að hafa aðgang að sjúkrastofum þar sem konur liggja nema þær kalli þá sérstaklega til sín.
- Karlkyns og kvenkyns læknum er óheimilt að sitja og spjalla saman. Sé óhjákvæmilegt að þeir ræðist við skulu kvenkyns læknar íklæddir *hijab*.
- Kvenkyns læknar skulu klæðast látlausum fötum, tiskufatnaður er ekki leyfilegur og notkun snyrtivara bönnuð.
- Kvenkyns læknum og hjúkrunarfræðingum er óheimilt að stíga fæti inn í sjúkrastofur þar sem karlar liggja.
- Trúarbragðalögreglan hefur leyfi til þess að fylgjast með því að þessum reglum sé framfylgt hvenær sem henni þóknast og engum er leyfilegt að hindra störf hennar.

Sá sem brýtur gegn þessum reglum skal sæta refsingum sem kveðið er á um í islömskum lögum.

(Þýtt úr *Tidsskr Nor Lægeforen* 2001; 121: 2196-7)